

Belgische Kamer van Volksvertegenwoordigers

GEWONE ZITTING 1995-1996 (*)

24 JANUARI 1996

WETSVOORSTEL

**tot wijziging van de wet van
6 augustus 1931 houdende vaststelling
van de onverenigbaarheden en
ontzeggingen betreffende
de ministers, gewezen ministers en
ministers van Staat, alsmede de leden
en gewezen leden van de Wetgevende
Kamers ten einde een aantal nieuwe
onverenigbaarheden en ontzeggingen
alsook nieuwe verplichtingen inzake
de indiening van een lijst van
mandaten, ambten en beroepen vast
te stellen**

(Ingediend door de heren Jean-Pierre Viseur
en Jozef Tavernier)

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Dit wetsvoorstel beoogt de gedeeltelijke verwezenlijking van het voornemen dat de Kamer van volksvertegenwoordigers heeft geformuleerd in haar « resolutie met betrekking tot de organisatie van de nieuwe Kamer en het statuut van de toekomstige volksvertegenwoordiger », in plenaire vergadering aangenomen op 1 juli 1994, (Stuk n° 1500/3-93/94),

(*) Tweede zitting van de 49° zittingsperiode.

Chambre des Représentants de Belgique

SESSION ORDINAIRE 1995-1996 (*)

24 JANVIER 1996

PROPOSITION DE LOI

**modifiant la loi du 6 août 1931
établissant des incompatibilités
et interdictions concernant
les ministres, anciens ministres
et ministres d'Etat, ainsi que
les membres et anciens membres
des Chambres législatives en vue
d'établir de nouvelles incompatibilités
et interdictions, ainsi que de
nouvelles obligations en matière de
dépôt de liste de mandats, fonctions
et professions**

(Déposée par MM. Jean-Pierre Viseur
et Jozef Tavernier)

DEVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

La présente proposition de loi se veut la concrétisation d'une partie de la volonté exprimée par la Chambre des représentants dans sa « résolution relative à l'organisation de la future Chambre et au statut du futur député », adoptée en séance plénière le 1er juillet 1994 (Doc. Parl., Chambre, n° 1500/3-93/94), et plus particulièrement du treizième tiret de son titre II

(*) Deuxième session de la 49° législature.

en meer bepaald onder titel II (Statuut van de toekomstige volksvertegenwoordiger), gedachtenstreeppje dertien, dat luidt als volgt :

« Er zal onverwijld een lijst worden opgesteld met de onverenigbaarheden die voor de volgende zittingsperiode in uitzicht worden gesteld, teneinde de onafhankelijkheid te versterken, de deelneming aan de werkzaamheden te verbeteren en elk belangenconflict te voorkomen. »

Om dat voornemen in wetbepalingen om te zetten, baseert dit wetsvoorstel zich hoofdzakelijk op drie ideeën, waaruit een aantal regels worden afgeleid :

1. *Openheid* : iedereen moet op de hoogte zijn van de mandaten, functies en ambten die de parlementsleden uitoefenen, ook al zijn die verenigbaar met het parlementair mandaat.

Dat is trouwens de reden waarom de wet van 2 mei 1995 betreffende de verplichting om een lijst van mandaten, ambten en beroepen, alsmede een vermogensaangifte in te dienen, bepaalt dat de leden van de Wetgevende Kamers net als anderen die een openbaar ambt of mandaat uitoefenen, vóór 1 april van elk jaar in een schriftelijke aangifte melding dienen te maken van alle mandaten, leidende ambten of beroepen van welke aard ook die zij tijdens het voorgaande jaar hebben uitgeoefend, zowel in de overheidssector als voor rekening van enige andere natuurlijke of rechtspersoon, feitelijke instelling of vereniging die in België of in het buitenland gevestigd is.

Het spreekt vanzelf dat die aangifte van mandaten jaarlijks opnieuw moet worden gedaan, maar desondanks is die verplichting op zich onvoldoende als het bij verkiezing toegekende mandaten betreft, vooral wanneer die mandaten onverenigbaar zijn met functies of betrekkingen in de particuliere sector. In tegenstelling tot de regeling voor de ambten of betrekkingen in overheidsdienst leidt voornoemde onverenigbaarheid niet automatisch tot stopzetting van de uitoefening van de functie of de betrekking door het parlements lid. Dit knelpunt kan alleen worden opgelost als de betrokkene bewijst dat hij de met zijn hoedanigheid van verkozene onverenigbare functie of betrekking in de particuliere sector niet langer uitoefent. Dat kan door ontslag dan wel door politiek verlof. Om dat bewijs te kunnen leveren, moet hij vooraf echter een lijst van zijn mandaten, ambten en beroepen hebben opgesteld. Dit heeft tot gevolg dat hij niet alleen elk jaar vóór 1 april een dergelijke lijst moet voorleggen, maar ook alvorens de eed als parlements lid af te leggen.

Bijgevolg verplicht dit wetsvoorstel elk parlements lid ertoe alvorens zijn mandaat uit te oefenen dezelfde lijst in te dienen als bedoeld bij de wet van 2 mei 1995 betreffende de verplichting om een lijst van mandaten, ambten en beroepen alsmede een vermogensaangifte in te dienen (cf. de bij artikel 2, 4°, voorgestelde § 3, eerste lid, van dit voorstel). Het enige verschil is dat de in deze wet bedoelde lijst niet

(Statut du futur parlementaire), lequel est libellé comme suit :

« Il sera dressé, sans délai, une liste des incompatibilités à prévoir pour la prochaine législature, en vue de renforcer l'indépendance, d'améliorer la participation aux travaux et de prévenir tout conflit d'intérêt. »

Pour transposer ces deux intentions en termes législatifs, la présente proposition se fonde sur trois idées principales, desquelles sont tirées un certain nombre de règles :

1. *Transparence* : les mandats, fonctions et emplois exercés par les parlementaires doivent être connus de tous, même s'ils ne sont pas incompatibles avec le mandat parlementaire.

C'est pourquoi la loi du 2 mai 1995 relative à l'obligation de déposer une liste de mandats, fonctions et professions et une déclaration de patrimoine, a prévu que les membres des Chambres législatives, comme d'autres titulaires de fonctions ou mandats publics, devaient avant le 1er avril de chaque année, établir par écrit la liste de tous les mandats, fonctions dirigeantes ou professions, quelle qu'en soit la nature, qu'ils ont exercés au cours de l'année précédente, tant dans le secteur public que pour le compte de toute personne physique ou morale, de tout organisme ou association de fait, établis en Belgique ou à l'étranger.

S'il est effectivement nécessaire que cette déclaration de mandats soit renouvelée annuellement, cette obligation apparaît néanmoins insuffisante pour des mandats électifs, surtout si ceux-ci sont incompatibles avec des fonctions ou emplois privés. Dans ce cas en effet, et contrairement aux fonctions et emplois publics, l'incompatibilité ne peut emporter la cessation automatique de la fonction ou de l'emploi du parlementaire. La seule solution est alors que celui-ci apporte la preuve qu'il a été mis fin à l'exercice des fonctions ou emplois privés incompatibles avec sa qualité d'élu, soit par démission, soit par congé politique. Mais pour qu'il doive en apporter la preuve, il faut qu'il ait dû au préalable établir la liste de ses mandats, fonctions et professions. Cette obligation doit donc être réalisée, non seulement le 1er avril de chaque année, mais aussi avant la prestation de serment du parlementaire.

La présente proposition de loi prévoit dès lors que chaque parlementaire est tenu de dresser, avant son entrée en fonction, la même liste que celle prévue par la loi du 2 mai 1995 relative à l'obligation de déposer une liste de mandats, fonctions et professions et une déclaration de patrimoine (cf. l'article 2, 4°, alinéa 1er du § 3, de la présente proposition). La seule différence sera que la liste établie en vertu de la présente loi

meer de mandaten, ambten en beroepen zal bevatten die in het voorafgaande jaar werden uitgeoefend, maar wel die die de betrokkene bekleedt op het ogenblik dat hij wordt verkozen of — zo het een plaatsvervanger betreft — op het ogenblik dat het parlements lid dat hij vervangt ontslag neemt. Afgezien van dit verschil gelden hier dezelfde bepalingen inzake de desbetreffende mandaten, ambten en beroepen, de in de aangifte te vermelden oprechtverklaring en bezoldiging, de vormvoorschriften en de regels voor de indiening, controle en bekendmaking, alsook de in uitzicht gestelde sancties ingeval valse of generlei verklaringen worden afgelegd.

Deze lijst biedt de Kamer ook de mogelijkheid er zich in alle openheid vóór de eedaflegging van te vergewissen dat geen van haar leden een mandaat, functie of ambt uitoefent dat onverenigbaar is met zijn parlementair mandaat.

2. *Beschikbaarheid* : het parlements lid moet het grootste deel van zijn tijd kunnen besteden aan de uitoefening van zijn mandaat; daarom moet hij beschikbaar zijn en mag hij niet opgeslorpt worden door andere politieke dan wel privé-functies, die zijn beschikbaarheid kunnen beperken.

Talrijke onverenigbaarheden tussen het parlementair mandaat en andere bij verkiezing toegekende uitvoerende mandaten (regering, gemeenschap, gewest, Europa, provincie) zijn reeds bij wet of door de Grondwet vastgelegd.

De enige politieke mandaten die nog volledig verenigbaar blijven met het parlementair mandaat, zijn de gemeentelijke mandaten. De uitvoerende ambten in een gemeente vergen echter vaak te veel tijd en aandacht opdat het parlements lid nog voldoende beschikbaar kan zijn voor de uitoefening van zijn parlementair mandaat. Bijgevolg moet het ambt van burgemeester of schepen onverenigbaar verklaard worden met een parlementair mandaat.

Dit cumulatieverbod is ook ingegeven door het streven naar een correcte toepassing van de spelregels van de democratie. Het is immers erg nefast dat bevoegdheden op diverse echelons door één en dezelfde persoon worden uitgeoefend. De samenleving moet door zoveel mogelijk burgers worden bestuurd. Maar al te vaak hebben in de wetgevende vergaderingen leden zitting die volgens de Grondwet worden geacht de Natie te vertegenwoordigen, maar eigenlijk optreden als belangenverdediger van de gemeente waar zij burgemeester of schepen zijn, ten koste van het algemeen belang. Het parlement is tenslotte meer dan een beroepsvereniging van burgemeesters en schepenen.

De beschikbaarheid van de parlementsleden zou ook gebaat zijn bij een verbod om een beroep uit te oefenen dat meer tijd in beslag neemt dan een zeer beperkte deeltijdbaan (een vierde van de normale arbeidstijd bijvoorbeeld). Voor loon- en weddetrekken en voor leerkrachten kan gemakkelijk worden nagegaan hoeveel tijd zij aan hun beroep besteden; voor parlementsleden die als zelfstandige

concernera les mandats, fonctions et professions exercés, non plus au cours de l'année écoulée, mais bien au jour de l'élection ou, pour les suppléants, au jour de la cessation des fonctions du parlementaire qui occupait le siège à pourvoir. Hormis cette différence les mandats, fonctions et professions concernés, les mentions de certification et de rémunération à inscrire dans la déclaration, les modalités de présentation, de dépôt, de contrôle et de publication, ainsi que les sanctions prévues en cas de fausse déclaration ou d'omission de celle-ci, sont identiques.

L'établissement de cette liste avant la prestation de serment devrait ainsi permettre à chaque Chambre de vérifier, en toute transparence, qu'aucun de ses membres n'exerce un mandat, fonction ou emploi incompatible avec sa qualité de parlementaire.

2. *Disponibilité* : le parlementaire doit pouvoir consacrer la majeure partie de son temps à l'exercice de son mandat; pour ce faire, il doit être disponible et ne pas devoir assumer par ailleurs des fonctions politiques ou privées qui limiteraient sa disponibilité.

De nombreuses incompatibilités entre le mandat parlementaire et d'autres mandats électifs et exécutifs (gouvernement, communauté, région, Europe, province) ont déjà été érigées par la loi ou la Constitution.

Parmi les mandats politiques, seuls les mandats communaux restent encore totalement compatibles avec le mandat parlementaire. Pourtant, l'exercice de fonctions exécutives au sein d'une commune présente souvent un caractère trop absorbant que pour permettre au parlementaire d'exercer son mandat avec toute la disponibilité voulue. Il convient dès lors de prévoir une interdiction de cumul avec les fonctions de bourgmestre ou d'échevin.

Cette interdiction de cumul se justifie également par le souci d'un exercice correct de la démocratie. Il est en effet malsain que des pouvoirs exercés à différents niveaux soient concentrés dans les mains d'une seule et même personne. Il convient de prévoir que les responsabilités de gestion de la société soient réparties entre un maximum de citoyens. Ne voit-on pas trop fréquemment dans les assemblées législatives, des membres censés, selon la Constitution, être les représentants de la Nation, se faire les porte-parole intéressés de la commune dont ils sont bourgmestre ou échevin, au détriment de l'intérêt général? Le Parlement se doit d'être autre chose que l'assemblée syndicale des bourgmestres et échevins.

L'objectif de disponibilité des parlementaires commanderait également qu'il soit fait interdiction d'exercer une profession quelconque au-delà d'un temps partiel très limité (un quart temps par exemple). S'il est toutefois assez facile de contrôler le temps consacré à l'exercice d'une profession salariée ou appointée ou à l'exercice d'une charge d'enseignant par exemple, il est par contre impossible d'opé-

gevestigd zijn of die een vrij beroep uitoefenen, is controle evenwel onmogelijk.

Ter wille van de billijkheid stelt dit wetsvoorstel dan ook geen beperkingen op de cumulatie met welke beroepsbezigheid ook. Daarbij zij evenwel aangestipt dat parlementsleden dit soort cumulaties uit ethische overwegingen zoveel mogelijk zouden moeten voorkomen. De bepalingen die in het Reglement van de Kamer van volksvertegenwoordigers zullen worden opgenomen overeenkomstig titel I, gedachtenstreefje acht, en titel II, gedachtenstreefjes vier en vijf, van bovengenoemde resolutie, lijken ons noodzakelijk en vermoedelijk ook toereikend om het parlements lid ertoe te verplichten beschikbaar te blijven voor de uitoefening van zijn mandaat. Die bepalingen hebben pro memorie betrekking op het permanente quorum in commissie, respectievelijk de koppeling van de vergoeding van de parlementsleden en de terugbetaling van hun kosten aan hun aanwezigheid in plenaire vergadering en in commissie.

3. *Onafhankelijkheid* : parlementsleden zijn de verkozenen van de Natie en niet de vertegenwoordigers van een of ander particulier belang. Zij moeten bijgevolg onafhankelijk zijn van de andere politieke instanties (regering, Europa, gemeenschap, gewest, provincies, gemeenten), maar ook en vooral van de economische, sociale of corporatistische instanties uit de overheids- of de privé-sector.

Het parlement moet immers worden behoord voor het gevaar van vermenging van privé-belangen en het algemeen belang, vooral wanneer die een belangrijke financiële of maatschappelijke inzet hebben. Naar onze mening is het dan ook nefast dat een parlements lid deel uitmaakt van het bestuur of deelneemt aan het beheer van of het toezicht op :

- instellingen van openbaar nut (parastatale, pararegionale, paracommunautaire, paraprovinciale of paracommunale instellingen, ongeacht het juridisch statuut of het maatschappelijk doel ervan : autonome overheidsbedrijven, openbare kredietinstellingen, maatschappijen voor openbaar vervoer, provinciale regieën, intercommunale instellingen, alsmede alle openbare instellingen opgenomen in artikel 1 van de wet van 16 maart 1954 betreffende de controle op sommige instellingen van openbaar nut);

- ziekenfondsen of landsbonden van ziekenfondsen;

- werknemers- of werkgeversorganisaties, of sectorale organisaties;

- beroepsordes (geneesheren, advocaten, architecten enz.);

- Belgische of buitenlandse commerciële vennootschappen vanaf een bepaalde grootte : we hebben het daarbij over vennootschappen met een omzet van meer dan een miljard frank. Onder commerciële vennootschappen moet worden verstaan : de handelsvennootschappen in de enge zin van het

rer un quelconque contrôle de ce type sur les parlementaires qui exercent une profession d'indépendant ou une profession libérale.

Par souci d'équité, nous ne proposons donc aucune limitation de cumul avec une profession quelconque, étant toutefois entendu que l'éthique du parlementaire devrait lui commander d'éviter au maximum ce genre de cumul. Les dispositions qui seront prises dans le règlement de la Chambre des représentants en application du huitième tiret du titre Ier et des quatrième et cinquième tirets du titre II de la susdite résolution nous paraissent nécessaires et probablement suffisantes pour obliger le parlementaire à se rendre disponible pour l'exercice de son mandat. Pour rappel, ces dispositions concernent respectivement le quorum permanent en commission et la liaison du revenu du parlementaire, ainsi que le remboursement de ses frais, à sa présence en séance plénière et en commission.

3. *Indépendance* : le parlementaire est l'élu de la Nation et non le représentant de tel ou tel intérêt particulier. Il faut donc que le parlementaire soit indépendant non seulement par rapport aux autres instances politiques (Gouvernement, Europe, Communauté, Région, provinces, communes), mais aussi et surtout par rapport aux instances économiques, sociales ou corporatistes, du secteur privé comme du secteur public.

Il y a lieu en effet de prémunir le Parlement contre les risques de collusion entre l'intérêt général et les intérêts particuliers, surtout lorsque ceux-ci revêtent des enjeux financiers ou des enjeux de société importants. Dans ce sens, nous croyons qu'il est malsain qu'un parlementaire participe à la direction, l'administration ou la surveillance :

- d'organismes d'intérêt public (parastataux, pararégionaux, paracommunautaires, paraprovinciaux ou paracommunaux, quel que soit leur statut juridique ou leur objet social : entreprises publiques autonomes, institutions publiques de crédit, sociétés publiques de transport en commun, régies provinciales, intercommunales, ainsi que tout établissement public repris à l'article 1er de la loi du 16 mars 1954 organisant le contrôle de certains organismes d'intérêt public);

- de mutualités ou unions nationales de mutualités;

- d'organisations syndicales, patronales ou sectorielles ;

- d'ordres professionnels (médecins, avocats, architectes, etc.) ;

- de sociétés, belges ou étrangères, de droit commercial d'un certain niveau d'importance : nous proposons de déterminer cette importance par le chiffre d'affaires, en fixant comme seuil le montant d'un milliard de francs. Par société de droit commercial, il faut entendre les sociétés commerciales au sens

woord en de burgerlijke vennootschappen die de rechtsvorm van een handelsvennootschap hebben aangenomen;

— Belgische of buitenlandse civielrechtelijke vennootschappen vanaf een bepaalde grootte : we hebben het daarbij over vennootschappen met een vermogen van meer dan vijfhonderd miljoen frank. Onder civielrechtelijke vennootschappen moet worden verstaan : de louter burgerlijke vennootschappen, dat wil zeggen de burgerlijke vennootschappen die de rechtsvorm van een burgerlijke vennootschap hebben aangenomen.

De invoering van drempels is gerechtvaardigd omdat het vermoeden bestaat dat de onafhankelijkheid van het betrokken parlementslid sterker in twijfel kan worden getrokken naarmate het vermogen of de omzet van de vennootschap groter zijn. Daarvoor worden de bedragen van het laatste boekjaar dat werd afgesloten vóór de verkiezingen in aanmerking genomen. Bovendien worden de bedragen aangepast aan het indexcijfer van de kleinhandelsprijzen. Als spilindex geldt het indexcijfer op 1 januari 1996.

Het leek ons ook aangewezen het verbod, ingesteld bij artikel 5 van de wet van 6 augustus 1931, om binnen het jaar na het verstrijken van het parlementair mandaat tot een bezoldigd staatsambt te worden benoemd, uit te breiden tot de hierboven vermelde instellingen van openbaar nut. De onverenigbaarheid met een deelname aan het bestuur of het beheer van of het toezicht op die instellingen wordt aldus voor dezelfde termijn verlengd (zie artikel 3 van het voorstel). Op dit verbod worden evenwel twee uitzonderingen gemaakt. Het verbod geldt niet voor activiteiten inzake toezicht, beheer of bestuur, waarvoor het gewezen parlementslid tijdens de uitoefening van zijn mandaat politiek verlof genoot. De tweede uitzondering geldt voor activiteiten die inherent zijn aan de politieke mandaten of ambten die de gewezen parlementsleden tijdens dat jaar zouden moeten uitoefenen. Activiteiten inherent aan een politiek mandaat of ambt zijn taken die verband houden met toezicht, bestuur of beheer wanneer die taken onafscheidelijk verbonden zijn met de uitoefening van het mandaat of het ambt en door niemand anders kunnen worden uitgeoefend. Zo kunnen gewezen parlementsleden die later minister of burgemeester worden, ten volle gebruik maken van hun recht om controle uit te oefenen op instellingen van openbaar nut of besturen van regieën die onder hun bevoegdheid vallen.

Wij zijn voorts van oordeel dat een parlementslid tijdens de uitoefening van zijn parlementair mandaat geen zitting mag hebben in een adviesorgaan dat advies verstrekt aan de wetgevende vergaderingen zelf of aan de regeringen : in de eerste plaats omdat hij op die manier advies verstrekt en krijgt, en anderzijds omdat zo een loopje wordt genomen met het principe van de scheiding der machten ingeval een parlementslid zitting heeft in een adviesorgaan

propre ainsi que les sociétés civiles à forme commerciale;

— de sociétés, belges ou étrangères, de droit civil d'un certain niveau d'importance : nous proposons de déterminer cette importance par le montant du patrimoine, en fixant comme seuil le montant de cinq cents millions de francs. Par société de droit civil, il faut entendre les sociétés civiles « pures », c'est-à-dire les sociétés civiles à forme civile.

L'introduction de seuils se justifie par la présomption que l'indépendance du parlementaire concerné peut être davantage compromise selon que le patrimoine ou le chiffre d'affaires est élevé. Les montants sont ceux du dernier exercice comptable clôturé au moment de l'élection. En outre, ils sont adaptés à l'indice des prix de détails avec, pour référence de base, l'indice-pivot du 1er janvier 1996.

Par ailleurs, il nous a semblé opportun d'étendre aux organismes d'intérêt public susmentionnés, l'interdiction faite par l'article 5 de la loi du 6 août 1931, de devenir salarié de l'Etat pendant un délai d'un an après la cessation du mandat parlementaire. L'incompatibilité en matière de participation à la direction, l'administration ou la surveillance de ces organismes est ainsi prolongée pendant ce même délai (cf. article 3 de la présente proposition). Cette interdiction subit toutefois deux exceptions. En premier lieu, elle ne s'applique pas à l'égard des activités de surveillance, de direction ou d'administration pour lesquelles l'ancien parlementaire bénéficiait d'un congé politique pour l'exercice de son mandat. La seconde exception rend cette interdiction inapplicable à l'égard des activités inhérentes aux mandats ou fonctions politiques que les anciens parlementaires pourraient être amenés à exercer dans ce délai d'un an. Par activité inhérente à un mandat ou à une fonction politique, il faut entendre les missions de surveillance, de direction ou d'administration qui sont inséparablement liées à l'exercice de ce mandat ou fonction, et que nulle autre personne ne pourrait remplir. Les anciens parlementaires devenus ministres ou bourgmestres, par exemple, pourront ainsi exercer la plénitude de leurs prérogatives en matière de surveillance des organismes d'intérêt public ou d'administration des régies qui relèvent de leurs compétences.

Enfin, nous croyons qu'il n'est pas compatible qu'un parlementaire siège dans un organe consultatif appelé à donner des avis aux assemblées législatives elles-mêmes ou aux exécutifs, d'une part parce qu'un parlementaire serait en même temps « conseiller et conseillé » s'il pouvait siéger dans un organisme susceptible de donner des avis aux Chambres, d'autre part parce qu'il y aurait entorse au principe de la séparation des pouvoirs si un parlementaire

dat advies uitbrengt aan de regering. Bovendien wordt de autonomie van de deelgebieden aangetast wanneer een federaal parlamentslid zitting mag hebben in een instelling die een gewest- of gemeenschapsassemblée of een gewest- of gemeenschapsregering van advies dient.

De opsomming van die nieuwe onverenigbaarheden is samen met de reeds bestaande onverenigbaarheden met mandaten, functies of ambten in de overheidssector opgenomen in § 1 (*nieuw*) van artikel 1 van de wet van 6 augustus 1931 houdende vaststelling van de onverenigbaarheden en ontzeggingen betreffende de ministers, gewezen ministers en ministers van Staat, alsmede de leden en gewezen leden van de Wetgevende Kamers (zie artikel 2, 2°, van dit voorstel).

De bepaling dat de eedaflegging als parlamentslid een einde maakt aan de openbare mandaten, functies of ambten die onverenigbaar zijn met zijn hoedanigheid van lid van de Wetgevende Kamers, wordt behouden en zelfs verduidelijkt, aangezien uitdrukkelijk wordt vermeld dat deze regel alleen geldt voor de overheidssector (zie artikel 2, 3° van dit voorstel). Een dergelijke gelijktijdigheid is in de privé-sector immers ondenkbaar. Deze regel, alsmede de regeling inzake de rechten op een overheidspensioen en inzake het politiek verlof in de overheidssector, zijn opgenomen in artikel 1, § 2 (*nieuw*) van de wet van 6 augustus 1931 (artikel 2, 1° van dit voorstel).

Heeft een lid van de Wetgevende Kamers vóór hij zijn parlementair mandaat opnam in de privé-sector mandaten, functies of ambten uitgeoefend die onverenigbaar zijn met het parlementair mandaat, dan moet hij het bewijs leveren dat hij ontslag heeft genomen. Zo niet, wordt hij geacht af te zien van zijn parlementair mandaat. Die regeling geldt ook als hij heeft nagelaten om voor zijn eedaflegging een lijst van zijn mandaten, functies of ambten in te dienen (zie artikel 2, 4°, § 3, tweede lid, van het voorstel).

Wel houdt dit wetsvoorstel rekening met de mogelijkheid voor de verkozene om politiek verlof te krijgen, waardoor de uitvoering van de onverenigbaarheid wordt opgeschort. Daartoe is een uitbreiding nodig van de mogelijkheden inzake politiek verlof, overeenkomstig titel II, laatste gedachtenstreepje, van de resolutie met betrekking tot de organisatie van de nieuwe Kamer en het statuut van de toekomstige volksvertegenwoordiger.

Neemt een parlamentslid tijdens de zittingsperiode in de openbare of de privé-sector een activiteit op die onverenigbaar is met zijn parlementair mandaat, dan is hij verplicht ontslag te nemen als parlamentslid. Zo niet kan de assemblée waarvan hij deel uitmaakt hem ambtshalve ontzetten (zie artikel 2, 4°, § 3, derde lid, van dit voorstel), onverminderd eventuele strafvervolging wegens overtreding van het verbod om in die omstandigheden zitting te nemen (zie artikel 2, 4°, § 3, vierde lid, van het voorstel).

siégeait dans un organe consultatif pouvant remettre des avis au gouvernement. En outre, il y aurait altération de l'autonomie des entités fédérées si un parlementaire fédéral pouvait siéger dans un organisme appelé à donner des avis à une assemblée régionale ou communautaire ou à son organe exécutif.

L'énumération de ces nouvelles incompatibilités constitue, avec celles qui existent déjà et qui sont toutes relatives à des mandats, fonctions ou emplois publics, le § 1er (*nouveau*) de l'article 1er de la loi du 6 août 1931 établissant des incompatibilités et interdictions concernant les ministres, anciens ministres et ministres d'Etat, ainsi que les membres et anciens membres des Chambres législatives (article 2, 2°, de la présente proposition).

La règle selon laquelle la prestation de serment du parlementaire met fin aux mandats, fonctions ou emplois publics incompatibles avec sa qualité de membre des Chambres, est maintenue, et même précisée quant à son application, elle s'applique au seul secteur public (article 2, 3°, de la présente proposition), une telle simultanéité n'étant pas transposable dans le secteur privé. Cette règle, ainsi que celles relatives aux droits à la pension du secteur public et au congé politique dans le même secteur, constitue le § 2 (*nouveau*) de l'article 1er de la loi du 6 août 1931 (article 2, 1°, de la présente proposition).

En revanche, si les mandats, fonctions ou emplois incompatibles avec le mandat parlementaire relèvent du secteur privé, il appartient au membre des Chambres qui les exerçait avant son entrée en fonction, de fournir la preuve de sa démission, faute de quoi il sera réputé renoncer à son mandat parlementaire (article 2, 4°, alinéa 2 du § 3, de la présente proposition).

La présente proposition de loi prend en compte la possibilité pour l'élu d'obtenir un congé politique qui suspendrait l'application de l'incompatibilité, possibilité qui doit faire l'objet d'un élargissement en application du dernier tiret du titre II de la « résolution relative à l'organisation de la future Chambre et au statut du futur député ».

Si une incompatibilité survient en cours de législature, qu'elle soit relative à une activité publique ou privée, le membre des Chambres est tenu de démissionner de son mandat parlementaire, faute de quoi la Chambre dont il est membre pourra le destituer d'office (article 2, 4°, § 3, alinéa 3 de la proposition), et ce sans préjudice d'éventuelles poursuites pénales pour infraction à l'interdiction de siéger dans cette hypothèse (article 2, 4°, § 3, alinéa 4, de la présente proposition).

Elke Kamer moet met andere woorden toezien op de naleving van dat verbod en geschillen over de toepassing ervan beslechten. De hoven en rechtbanken blijven evenwel als enige bevoegd om straffen uit te spreken.

De onverenigbaarheden en ontzeggingen die bij dit wetsvoorstel worden ingesteld, zijn ook van toepassing op de leden van de gewest- en gemeenschapsraden, overeenkomstig artikel 23 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, vervangen door artikel 8 van de bijzondere wet van 16 juli 1993 tot vervollediging van de federale Staatsstructuur.

De verplichting om voor de eedaflegging een lijst van mandaten, functies en ambten in te dienen geldt in dit geval evenwel niet. Ten einde ook voor de leden van de gewest- en gemeenschapsraden in een dergelijke verplichting te voorzien, dienen we dan ook een voorstel van bijzondere wet in, alsmede een voorstel van gewone wet dat een specifieke regeling voor de Duitstalige Gemeenschap bevat.

Aangezien wij willen voorkomen dat leden van het federale parlement en van de gemeenschaps- en gewestraden persoonlijk in de problemen zouden komen, treedt dit wetsvoorstel voor de diverse assemblees op uiteenlopende tijdstippen in werking, met name bij hun eerstvolgende integrale vernieuwing. Als het voorstel eerder of voor alle assemblees tegelijk in werking zou treden, zou sprake zijn van terugwerking, aangezien bepaalde cumulatievormen die bij de aan de wijziging voorafgaande parlements- of regionale verkiezingen nog volkomen wettig waren, dat plotseling niet meer zouden zijn.

Concrètement, chacune des Chambres est chargée de veiller au respect de cette interdiction, et de trancher les conflits qui surgiraient eu égard à son application. Mais le prononcé des sanctions pénales y relatives reste évidemment du ressort exclusif des cours et tribunaux judiciaires.

Les incomptabilités et interdictions établies par la présente proposition de loi s'appliquent aux membres des Conseils de Région et de Communauté en vertu de l'article 23 de la loi spéciale du 8 août 1980 de réformes institutionnelles, tel que remplacé par l'article 8 de la loi spéciale du 16 juillet 1993 visant à achever la structure fédérale de l'Etat.

Il n'en va pas de même pour l'obligation de déposer une liste de mandats, fonctions et professions, avant la prestation de serment. Afin de rendre cette obligation applicable aux conseillers régionaux et communautaires, nous déposons par ailleurs une proposition de loi spéciale, ainsi qu'une proposition de loi ordinaire spécifique à la Communauté germanophone.

De façon à éviter des situations personnelles difficiles dans le chef des parlementaires fédéraux comme des élus communautaires et régionaux, la présente proposition de loi entrera en vigueur à des moments différents pour chacune des assemblees concernées, à savoir lors de leur prochain renouvellement intégral. L'appliquer plus tôt ou de manière uniforme équivaldrait à donner à la loi un caractère rétroactif puisque seraient déclarées illégales des situations de cumul acquises, en toute légalité, lors des dernières élections législatives et régionales.

J.-P. VISEUR
J. TAVERNIER

WETSVOORSTEL

Artikel 1

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet.

Art. 2

In artikel 1 van wet van 6 augustus 1931 houdende vaststelling van de onverenigbaarheden en ontzeggingen betreffende de ministers, gewezen ministers en ministers van Staat, alsmede de leden en gewezen leden van de Wetgevende Kamers, gewijzigd bij de wetten van 23 december 1950, 28 mei 1971, 6 juli 1987 en 16 juli 1993, worden de volgende wijzigingen aangebracht :

1° het eerste en het tweede lid van de huidige tekst worden § 1 en het derde tot het zevende lid van de huidige tekst worden § 2;

2° de aldus samengestelde § 1 wordt aangevuld met de volgende leden :

« Zij mogen de volgende openbare ambten of functies niet uitoefenen :

- burgemeester of schepen;
- lid van een adviesorgaan waarvan de opdracht of een van de opdrachten erin bestaat advies te verstrekken aan een federale Kamer, een gemeenschaps- of gewestraad, de verenigde vergadering of een van de taalgroepen bedoeld in artikel 60 van de bijzondere wet van 12 januari 1989 met betrekking tot de Brusselse instellingen, de federale regering of een of verscheidene van haar leden, een gewest- of gemeenschapsregering of een of verscheidene van haar leden, dan wel aan een van de in artikel 60 van dezelfde bijzondere wet bedoelde colleges of een of verscheidene van zijn leden.

Zij mogen evenmin deel uitmaken van het bestuur of deel hebben aan het beheer van of het toezicht op de volgende instellingen, verenigingen of vennootschappen :

- instellingen van openbaar nut, met inbegrip van de verenigingen van gemeenten en provincies;
- ziekenfondsen of landsbonden van ziekenfondsen;
- werknemers- of werkgeversorganisaties, of organisaties die economische sectoren of vrije beroepen vertegenwoordigen;
- beroepsordes;
- Belgische of buitenlandse handelsvennootschappen met een omzet van meer dan een miljard frank bij het afsluiten van het boekjaar dat voorafgaat aan de verkiezing; de betrokkenen mogen die functie noch persoonlijk noch door een tussenpersoon uitoefenen;
- Belgische of buitenlandse burgerlijke vennootschappen met een vermogen van meer dan vijf hon-

PROPOSITION DE LOI

Article 1er

La présente loi règle une matière visée à l'article 78 de la Constitution.

Art. 2

A l'article 1er de la loi du 6 août 1931 établissant des incompatibilités et interdictions concernant les ministres, anciens ministres et ministres d'Etat, ainsi que les membres et anciens membres des Chambres législatives, modifié par la loi du 23 décembre 1950, la loi du 28 mai 1971, la loi du 6 juillet 1987 et la loi du 16 juillet 1993, sont apportées les modifications suivantes :

1° les deux premiers alinéas du texte actuel forment le § 1er et les alinéas 3 à 7 du texte actuel en formeront le § 2;

2° le § 1er, ainsi constitué est complété par les alinéas suivants :

« Ils ne peuvent exercer les fonctions ou charges publiques suivantes :

- bourgmestre ou échevin;
- membre d'un organe consultatif dont la ou une des missions consiste à rendre des avis auprès d'une Chambre fédérale, d'un conseil de communauté ou de région, de l'assemblée réunie ou d'un des groupes linguistiques visés à l'article 60 de la loi spéciale du 12 janvier 1989 relative aux institutions bruxelloises, du gouvernement fédéral ou d'un ou plusieurs de ses membres, d'un gouvernement de communauté ou de région ou d'un ou plusieurs de ses membres, ou d'un des collèges visés à l'article 60 de la même loi spéciale ou d'un ou plusieurs de ses membres.

Ils ne peuvent également participer à la direction, à l'administration ou à la surveillance des organismes, associations ou sociétés suivants :

- organismes d'intérêt public, en ce compris les associations de communes et de provinces;
- mutualités ou unions nationales de mutualités;
- organisations représentatives des travailleurs, des employeurs, de secteurs économiques ou de professions libérales;
- ordres professionnels;
- sociétés, belges ou étrangères, de droit commercial dont le chiffre d'affaires dépasse un milliard de francs lors du dernier exercice comptable clôturé au moment de l'élection, soit personnellement, soit par personne interposée;
- sociétés, belges ou étrangères, de droit civil dont le patrimoine dépasse cinq cents millions de

derd miljoen frank op 31 december van het voorlaatste jaar dat voorafgaat aan dat van de verkiezing; de betrokkenen mogen die functie noch persoonlijk noch door een tussenpersoon uitoefenen.

De in de voorgaande leden vermelde bedragen worden aangepast aan de schommelingen van het indexcijfer der consumptieprijzen op basis van de spilindex op 1 januari 1996. »;

3° in de aldus samengestelde § 2, eerste lid, worden de woorden « aan de bediening of aan het ambt van de verkozene » vervangen door de woorden « aan de openbare bedieningen, ambten of mandaten die onverenigbaar zijn met de hoedanigheid van lid van een van beide Kamers, met uitzondering van die waarvoor de betrokkene politiek verlof geniet. »;

4° er wordt een § 3 toegevoegd, luidend als volgt :

« § 3. Alvorens zijn mandaat op te nemen, stelt elk lid van de Kamers een lijst op met de mandaten, leidinggevende functies en ambten die hij in de overheids- en de particuliere sector uitoefende op het ogenblik van zijn verkiezing of — naar gelang van het geval — op de dag waarop een einde is gekomen aan het mandaat van het lid dat hij vervangt. Voorzeggende lijst is dezelfde als de lijst waarvan sprake in artikel 2, § 1, van de wet van 2 mei 1995 betreffende de verplichting om een lijst van mandaten, ambten en beroepen, alsmede een vermogensaangifte in te dienen. Zij is eveneens onderworpen aan de voorschriften van de artikelen 2, § 2, 4, 5 en 6 van die wet.

Het lid van een van de Kamers dat op de dag van zijn eedaflegging niet het bewijs heeft geleverd dat hij ontslag heeft genomen uit of politiek verlof heeft gekregen voor de mandaten, functies of ambten die onverenigbaar zijn met de hoedanigheid van lid van een van de Kamers en die hij uitoefende op de dag van zijn verkiezing of — naar gelang van het geval — op de dag waarop een einde is gekomen aan het mandaat van het lid dat hij vervangt, wordt geacht af te zien van zijn parlementair mandaat. Dat geldt ook voor het lid dat heeft nagelaten de in het eerste lid bedoelde lijst in te dienen.

Het lid van een van beide Kamers dat in de overheids- of de particuliere sector een mandaat, functie of ambt aanvaardt dat onverenigbaar is met zijn hoedanigheid van lid van de Kamers, houdt onmiddellijk op zitting te hebben. Elke Kamer gaat na of de bij dit lid bepaalde onverenigbaarheden in acht worden genomen en beslecht de betwistingen hieromtrent door het betrokken lid in voorkomend geval ambtshalve te ontzetten.

Overtreding van het in het voorgaande lid omschreven verbod om zitting te hebben wordt gestraft met gevangenisstraf van drie maanden tot twee jaar en met geldboete van 5 000 frank tot 20 000 frank, of met een van die straffen alleen, en, onverminderd artikel 33 van het Strafwetboek, met ontzetting uit het recht om te kiezen en gekozen te worden gedurende drie tot vijf jaar. »

francs au 31 décembre de la pénultième année qui précède celle de l'élection, soit personnellement, soit par personne interposée.

Les montants mentionnés aux alinéas précédents sont adaptés aux variations de l'indice des prix à la consommation sur base de l'indice-pivot applicable au 1er janvier 1996. »;

3° au § 2, ainsi constitué, à l'alinéa 1er, les mots « à l'emploi ou à la fonction de l'élu » sont remplacés par les mots « aux emplois, fonctions ou mandats publics incompatibles avec la qualité de membre de l'une des deux Chambres, sauf à ceux pour lesquels l'intéressé bénéficie d'un congé politique. »;

4° il est ajouté un § 3, libellé comme suit :

« § 3. Avant son entrée en fonction, chaque membre des Chambres établit la liste des mandats, fonctions et emplois, publics et privés, qu'il exerçait, selon le cas, au jour de son élection ou au jour de la cessation des fonctions du membre qu'il est appelé à suppléer, la même liste que celle visée à l'article 2, § 1er, de la loi du 2 mai 1995 relative à l'obligation de déposer une liste de mandats, fonctions et professions et une déclaration de patrimoine. Les articles 2, § 2, 4, 5 et 6 de cette loi sont applicables à la liste ainsi établie.

Sera réputé renoncer à son mandat de membre d'une des Chambres, celui qui, au jour de la prestation de serment, n'aura pas apporté la preuve qu'il a soit démissionné, soit obtenu un congé politique concernant les mandats, fonctions ou emplois privés incompatibles avec la qualité de membre des Chambres qu'il exerçait au jour de son élection ou au jour de la cessation des fonctions du membre qu'il est appelé à suppléer, selon le cas. Il en ira de même à l'égard de celui qui se sera abstenu d'établir la liste visée à l'alinéa 1er.

Le membre de l'une des deux Chambres qui accepte un mandat, fonction ou emploi, public ou privé, incompatible avec sa qualité de membre des Chambres cesse immédiatement de siéger. Chaque Chambre vérifie le respect du présent alinéa et juge les contestations qui s'élèvent à ce sujet en prononçant, le cas échéant, la démission d'office du membre concerné.

Toute infraction à l'interdiction de siéger établie par l'alinéa précédent sera punie d'un emprisonnement de trois mois à deux ans et d'une amende de 5 000 francs à 20 000 francs, ou d'une de ces deux peines seulement, ainsi que, sans préjudice de l'article 33 du Code pénal, de la privation des droits de vote et d'éligibilité pour un terme de trois à cinq ans. »

Art. 3

Artikel 6 van dezelfde wet wordt vervangen door de volgende bepaling :

« Art. 6. — Een gewezen lid van de Kamers kan pas een jaar na het verstrijken van zijn mandaat, deel uitmaken van het bestuur of deel hebben aan het beheer van of het toezicht op de in artikel 1, § 1, vierde lid, eerste gedachtenstreepte bedoelde instellingen behalve wanneer die activiteit inherent is aan het mandaat of aan het politieke ambt dat hij in die periode uitoefent of wanneer hij tijdens de uitoefening van zijn mandaat daarvoor politiek verlof genoot.

Overtreding van dat verbod wordt gestraft met geldboete van 1 000 frank tot 10 000 frank. »

Art. 4

Deze wet treedt voor elk van de betrokken assemblies in werking de volgende keer dat zij geheel worden vernieuwd.

15 december 1995.

Art. 3

L'article 6 de la même loi est remplacé par la disposition suivante :

« Art. 6. — Aucun ancien membre des Chambres ne peut participer à la direction, à l'administration ou à la surveillance des organismes d'intérêt public visés à l'article 1er, § 1er, alinéa 4, premier tiret, si ce n'est un an après la cessation de son mandat, sauf si cette activité est inhérente au mandat ou à la fonction politique qu'il est amené à exercer au cours de ce délai ou s'il bénéficiait, pendant l'exercice de son mandat, d'un congé politique relatif à cette activité.

Toute infraction à cette interdiction sera punie d'une amende de 1 000 francs à 10 000 francs. »

Art. 4

La présente loi entre en vigueur pour chacune des assemblies concernées lors de son prochain renouvellement intégral.

15 décembre 1995.

J.-P. VISEUR
J. TAVERNIER

